

Мотлях Олександр Іванович, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В ПРОТИДІІ КОРУПЦІЇ

Поліграф – це технічний багатоканальний реєстратор психофізіологічних реакцій особи гласного використання, який надає можливість виявляти та фіксувати психофізіологічні реакції опитуваної особи на певні стимули (подразники) шляхом перетворення її фізіологічних показників активності в електричні сигнали, що відображаються у вигляді кривих на поліграмах [1, с. 6].

Поліграф є ефективним засобом протидії корупції. Частина вітчизняних чиновників створюють корупційні схеми для реалізації своїх корисливих задумів, застосовуючи передові інноваційні технології. Це суттєво ускладнює роботу антикорупційних, правоохоронних, фіскальних та інших органів і структур. Прослідкувати ланцюги зловживань посадовців доволі складно, а іноді й неможливо внаслідок їхньої транскордонної протиправної діяльності, зокрема й використання зв'язків із міжнародним криміналітетом.

Одним із дієвих важелів ефективної протидії корупційним виявам є Закон України «Про запобігання корупції». У розділі XII цього Закону «Міжнародне співробітництво» визначено основні підходи в наданні міжнародної правової допомоги щодо запобігання та протидії корупції. Зокрема, ст. 73 Закону врегульовує заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних унаслідок корупційних правопорушень, і розпорядження вилученими коштами й іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень [2].

У контексті підвищення ефективності протидії корупції необхідно:

– виокремити місце поліграфа як науково-технічного приладу, передбачити проведення перевірок посадовців з його використанням на предмет виявлення корупціонерів і можливих чинників корупційних ризиків;

– здійснювати системну перевірку на поліграфі всіх чиновників державного управління, причому не лише під час кадрового «скрінінгового» психологічного добору на обіймання відповідних посад, а й періодично в процесі виконання ними посадових обов'язків.

Вітчизняні можновладці дедалі частіше заявляють перед українським суспільством про свою прихильність до прогресивних змін. Запевняють український народ в особистій готовності до люстрації, намагаються демонструвати співвітчизникам власну незаангажованість, відкритість дій і намірів у виконанні покладених на них державою повноважень. Однак, коли постає необхідність пройти поліграфологічне дослідження для підтвердження «чистоти дій», більшість чиновників відмовляється. На наше переконання, поліграфологічна перевірка має бути обов'язковою умовою для посадовців усіх рангів, кому ввірено народом України представляти його інтереси та делеговані повноваження. Це стримуватиме у зловживанні владними повноваженнями. Високопосадовці, які є чесними та свідомими громадянами нашої країни, професіоналами високого рівня у своїй сфері діяльності, без будь-яких застережень погодяться проходити планові опитування з використанням поліграфа й оприлюдненням результатів таких перевірок через ІТ-технології, засоби масової інформації тощо. Це поширена європейська практика, коли державні діячі, політики публічно звітують перед народом про результати своєї діяльності та власні статки. Кожний громадянин України повинен бути впевненим у тому, що результат його звернення до будь-якої державної установи не буде залежати від волі чи бажання чиновника, його мотиваційної зацікавленості. Інакше має бути доступною інформація про те, куди він може звернутися в разі порушення його законних прав чи виникнення підозри про перевищення чиновником своїх службових обов'язків, отримавши оперативну й об'єктивну реакцію з боку співробітників, відповідальних за протидію корупції [3, с. 4].

Посадовець має знати, що його діяльність постійно знаходиться під пильним контролем як компетентних органів держави, так і громадськості. За порушення ним закону обов'язково настане реальна, конкретна юридична відповідальність. Тільки так можна досягти високих результатів у

реалізації державної антикорупційної політики. Реальним і дієвим інструментом протидії виявам корупції має стати науково-технічний прилад поліграф. Для цього в Україні є достатні правові засади його використання, а також професійні поліграфологи.

Список використаних джерел

1. Мотлях О. І. Психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа в практиці розслідування злочинів : метод. рек. / О. І. Мотлях, В. Л. Костюк, Д. В. Куценко. – Київ : Освіта України, 2016. – 73 с.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
3. Європейський досвід протидії корупції: теорія та практика : аналіт. огляд / [І. Кржечковський, В. В. Тацієнко, С. С. Чернявський та ін.] / за заг. ред. В. В. Чернея. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 236 с.

Некрасов Вячеслав Анатолійович,
провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
Мельник Вадим Іванович, професор кафедри фінансових розслідувань Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук

СПІВВІДНОШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ І КРИМІНАЛЬНОЇ РОЗВІДКИ ТА ЇХ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Сьогодення вимагає від науковців і практиків перегляду ключових підходів до організації протидії злочинам, визначення в цьому контексті місця кримінального аналізу та кримінальної розвідки.

Нині підрозділи з аналізу інформації визначають як допоміжні, що залучені до процесу організації або планування управлінської діяльності в правоохоронних органах, а також до роботи оперативних підрозділів. Аналітичні продукти можуть